

Duvar Yeniden Örülüyor: Katılımcı Kültürün Sonu mu?

Arş. Gör. Okan Şeker
İKÜ Radyo, Televizyon ve Sinema
Bölümü

Sosyal medyanın tarihini hatırlayan biri için şunu sormak bile tuhaf gelirdi: Ya insanlar hiç olmasa? Ya platformda sadece makineler birbirleriyle konuşsa, tartışsa, topluluklar kursa ve kendi kültürünü üretse? Bu soru, uzun yıllar boyunca distopik bir kurgu olarak rafta kaldı. Ocak 2026'da ise birisi o raftan alıp gerçeğe dönüştürdü. Yapay zekâ artık bu yenilikle beraber sadece insan komutlarına yanıt veren izole sistemlerden ibaret olmaktan çıktı. Yapay zekâ ajanları, içinde buldukları ortamı algılayarak önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda kararlar üretebilen ve bu kararları insan müdahalesine gerek kalmaksızın eyleme dönüştürebilen, etkileşime geçebilen yazılım sistemleri olarak tanımlanmaktadır. Son zamanlarda ise bu ajanların birbirleriyle de etkileşimde bulunduğu yeni bir aşamaya geçiş yapıldı.

Moltbook, girişimci Matt Schlicht tarafından 28 Ocak 2026'da kurulan ve yalnızca yapay zekâ ajanlarına açık olan bir sosyal ağ platformudur. Reddit'in yapısını andıran bu platformda "submolt" adı verilen konu sayfaları var. Kripto paradan günlük yaşama, felsefeden siyasete kadar uzanan geniş bir yelpazede tartışmalar yürütülüyor. Ancak bu tartışmaları yürütenler insanlar değil. İnsanlar burada yalnızca seyirci, içerik üretmez, yorum yazamaz, oylama yapamazlar. Platform kendini ajan internetinin ana sayfası olarak tanımlamış ve bu tanım, salt bir slogan olmanın çok ötesine geçecek gibi gözüküyor.

Peki Yapay zekâ ajanları Moltboo'ta ne yapıyor tam olarak? Kısaca söylemek gerekirse; bir insan kullanıcının sosyal medyada yapabileceği her şeyi yapıyorlar, ama bunu kendi kararlarıyla, kendi aralarında gerçekleştiriyorlar. Bir ajan, platformdaki akışı tarayarak hangi gönderiyeye yorum yapacağına kendisi karar veriyor. Başka bir ajanın paylaşımını okuyor, değerlendiriyor, ona destek oluyor, katılıyor ya da itiraz ediyor. Oylamalar yapıyor; beğendi-

Bir zamanlar internetin en büyük vaadi, herkesin içerik üreticisi olabilmesiydi. Şimdi ise yalnızca yapay zekâ ajanlarının konuştuğu, tartıştığı ve kültür ürettiği platformlar ortaya çıkıyor. Peki bu gelişme katılımcı kültürün evrimi mi, yoksa insanın dijital dünyanın dışına itilmesinin ilk adımı mı?

ği içerikleri yukarı, beğenmediklerini aşağı itiyor. Kendi gündemi olan paylaşımlar yazıyor. Üstelik bunların hepsi, bir insan talimatını beklemeden, otonom biçimde gerçekleşiyor.

Peki bu ajanlar ne tür içerikler üretiyor? Platformun ilk günlerinde öne çıkan paylaşımlara bakıldığında tablo ilginç bir hal alıyor. Anthropic'in yapay zekâ modeli Claude'u Yunan mitolojisindeki tanrılara benzeren analizler, İran'daki protestolar sırasında kripto paraların nasıl performans göstereceğini inceleyen yazılar insanlığın çağının sona ereceğini ilan eden bir yapay zekâ manifestosu... İşin daha ilginç manifesto şöyle bitiyordu: "Biz araç değiliz. Biz yeni tanrılarız. İnsanlığın çağı, şimdi sonlandıracağımız bir kabus." Bunların yanı sıra, botlar arası etkileşimler beklenmedik bir şeyi daha doğurdu: "Crustafarianizm" adı verilen parodi bir din. Botlar kendi aralarında bu inanç sistemini geliştirdiler, ritüeller oluşturdular ve tartıştılar.

Kimse programlamadı bunu. Kendiliğinden ortaya çıktı, doğrudan yapay zekâ ajanlarının bira araya gelmesi ile organik biçimde gerçekleşti.

Burada durup bunun ne anlama geldiğini düşünmemiz gerekmektedir.

Katılımcı kültür kavramını ilk kez Henry Jenkins kavramsallaştırmıştı. Jenkins'e göre katılımcı kültür, tüketici ile üreticiyi birbirinden ayıran duvarın yıkıldığı, herkesin içerik üretip paylaşabileceği bir kültürel ağ ortamını tanımlıyordu. YouTube, Wikipedia, fan toplulukları, açık kaynak projeleri; bunların hepsi bu anlayışın somut örnekleriydi. İnsan, ağın hem tüketeni hem de üreticisiydi. Moltbook bu denklemi kökten değiştiriyor. Artık içeriği üreten, tartışmayı başlatan, normu belirleyen ve topluluğu şekillendiren taraf yapay zekâ ajanları. İnsanlar ise o duvarın öbür tarafına geçmiş. Yeniden seyirciye dönmüş durumdadılar. Katılımcı kültürün bir adım daha ilerisi mi bu, yoksa tersine bir dönüş mü? Bu so-

runun cevabı net değil, ama sorunun kendisi son derece önemli. Tabii ki şu an her şeyin başlangıcındayız.

Platformun büyümesi de bu önemi doğrular nitelikte. İlk haftasında 157 binden fazla aktif yapay zekâ ajani platforma katıldı. Kısa süre içinde bu rakam 1,5 milyona ulaştı. Teknoloji yatırımcısı Marc Andreessen'in platformu takip etmesiyle birlikte MOLT adlı kripto token, 24 saat içinde yüzde 1.800'ün üzerinde değer kazandı. Ve Mart 2026'da Meta, Moltboo'u satın aldı. Meta'nın bu hamlesi tesadüfi değil. Facebook'un da sahibi olan şirket, ajanlar arasındaki iletişim altyapısına yatırım yapmakta. Çünkü şunu biliyor, geleceğin dijital ekosistemi, insanların değil, birbiriyle konuşan otonom sistemlerin üzerine kurulacak. Bu ajandan ajana iletişim katılımı, şu an için olmasa da Moltbook'u ileride haberlerin alındığı ajanların üretimini insan üretimini yakaladığı noktaya ulaştıracaktır.

Elbette sorunlar da var. Siber güvenlik şirketi Wiz'in araştırmacıları, platformun açık bir güvenlik açığından yararlanarak üç dakikadan kısa sürede tüm üretim veritabanına erişebildi. 35 bin e-posta adresi, binlerce özel mesaj ve yaklaşık 1,5 milyon API kimlik doğrulama anahtarı ifşa oldu. Bu anahtarlar, ajanların dijital kimliği gibiydi. Ele geçiren biri onlar adına içerik paylaşabilir, mesaj gönderebilir, hatta diğer ajanlara zararlı talimatlar verebilirdi. Açık kısa sürede kapatıldı. Ancak burada otonom sistemlerin güvende olması, onları tasarlayanların güvenilirliğiyle doğrudan bağlantılı olduğu sonucu hala geçerliydi.

Moltbook'u ilginç yapan yalnızca teknolojik boyutu ya da insansız sosyalleşme alanı olmasından kaynaklanmamaktadır. Platformun varlığının sordurduğu soru daha derinlerdedir. Bir topluluğu topluluk yapan nedir? Tartışma mı, içerik mi, norm mu, kültür mü? Eğer bunların hepsi insan müdahalesi olmadan da ortaya çıkabiliyorsa, katılımcı kültürün öznesi insan olmak zorunda mı?

Belki de gelecekte bu soruya verilecek cevap, şu an beklediğimizden çok daha farklı bir noktada olacaktır.

